

NASTAVNI PREDMET VOKALNO-INSTRUMENTALNA MUZIKA MEĐU PREFERENCIJAMA STUDENATA UČITELJSKOG STUDIJA

Ozrenka Bjelobrč Babić*, Miomira Đurđanović**

Stručni rad

doi: 10.7251/NSK1601095B UDK: 373.54.214.11:[371.3:78

Rezime

Cilj ovog istraživanja je utvrditi preferencije studenata prema nastavnim predmetima na učiteljskom studiju, s akcentom na mjesto i ulogu nastavnog predmeta Vokalno-instrumentalna muzika. Uzorak čini 90 studenata prve godine Studijskog programa učiteljskog studija Filozofskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci. Potvrđena je hipoteza da Vokalno-instrumentalna muzika zauzima važno mjesto, tj. da je visoko u hijerarhijskoj ljestvici preferencija studenata prema nastavnim predmetima na učiteljskom studiju uključujući parametre: za-

nimljivost nastavnog predmeta, uživanje na nastavi, primjena stečenih znanja u praksi i lakoća savladavanja nastavnog programa. Uočeno je da se većina studenata izjasnila da više uživaju na nastavi Vokalno-instrumentalne muzike i da im je nastavni program zanimljiviji nego nastavni programi drugih predmeta (izuzimajući samo Italijanski jezik), ali da teže usvajaju sadržaje i manje vide primjenu stečenih znanja u praksi u odnosu na ostale predmete.

Rezultati istraživanja potvrđuju da je potrebno nastavu Muzičke kulture u osnovnom i srednjem obrazovanju pomjeriti s mjesta „sekundarnog“ predmeta, kao i da je neophodno da studenti učiteljski studij upisuju sa kvalitetnijim muzičkim predznanjem. Autori ukazuju na potrebu povećanja fonda časova nastave muzike na ovom studijskom programu

* Ozrenka Bjelobrč Babić je magistra umjetnosti na Filozofskom fakultetu. E-mail: ozrenkabb@hotmail.com

** Miomira Đurđanović je vanredni profesor na Fakultetu umjetnosti u Nišu. E-mail: miomira-djurdjanovic@yahoo.com

imajući u vidu specifičnosti nastavnih predmeta u okviru kojih se budući učitelji muzički obrazuju, realizaciju pomenutih nastavnih predmeta u kontinuitetu, kao i obezbjeđivanje uslova za poboljšanje kvaliteta opremljenosti učionica neophodnim nastavnim sredstvima.

Ključne riječi: *Vokalno-instrumentalna muzika, preferencije, nastavni predmeti, učiteljski studij.*

Uvod

Obrazovanje i profesionalni razvoj učitelja i nastavnika jedno je od izuzetno važnih zadataka savremenog društva. Sadržaji određenih univerzitetskih studijskih programa za određena zanimanja (obrazovne profile) logično bi bilo da su u vezi sa preferencijama studenata koji biraju određeni studij. Tokom obrazovanja studenti učiteljskog studija susreću se sa različitim nastavnim predmetima, oblastima, sadržajima, koje na osnovu različitih kriterijuma često i lično postavljenih, tumače i predstavljaju kao manje ili više zanimljive i kojima kao takvim daju manju ili veću prednost. Da bismo sa uspjehom sagledali *preferencije* studenata neophodno je da pored razumijevanja pojma preferencije (*preferirati, lat. praeferre*) (Vujaklija, 1986, str. 743) sagledamo i što više različitih faktora koji se nalaze u interakciji na različitim nivoima, lične naklonosti i ambicije, a na osnovu kojih studenti uspostavljaju određenu hijerarhiju.

Polazna osnova su često urođene sklonosti, afiniteti ka određenoj naučnoj

oblasti, samom predmetu. Brojna istraživanja (Ђорђевић, 1981; Ђорђевић и Ђорђевић, 1988; Lewin, 1935; Lippitt and White, 1958; Станковић-Јанковић, 2012; Сузић, 2003) упуцају на то да је у сегменту преференција ученика (студената) према наставним предметима незаобилазна улога наставника, особине његове личности и однос према ученицима (studentima), начин вредновања, evaluacija rada ученика (studenata), a donekle i samoevaluacija, emocionalna klima na nastavi koja se stvara zajedničkim zalaganjem nastavnika i ученика (studenata), način tumačenja nastavnih sadržaja, učenja i poučavanja, odnosno interesovanja studenata za nastavni predmet. Učitelji – pripravnici smatraju da su u vaspitno-obrazovnom procesu veoma važne sljedeće osobine nastavnikove личности: komunikativnost, empatija, strpljivost, samouvjerenost i dosljednost (Relja, 2005). Nije neuobičajeno da i takozvani suvoparni sadržaji određenog predmeta, zahvaljujući zalaganju i visprenosti nastavnika u izlaganju (realizaciji časa), kod studenata pobuđuju interesovanje i pozitivne emocije, posebno, na primjer, ukoliko postoji mogućnost da nastavnik sadržaje povezuje sa aktuelnim pitanjima u društvu. Pronalaženjem i ukazivanjem na vrijednosti i smisao u pojedinim aktivnostima (zadacima) nastavnik može da razvije interesovanje ученика za aktivnost, što se ostvaruje putem ciljeva postignuća, a djeluju i na razvoj posljedičnog učenja (Hulleman, Durik, Schweigert & Harackiewicz, 2008). Ne daleko od preferencija ученика i studenata

ta prema nastavnim predmetima svako jeste i veoma bitan segment nastave koji „govori” o tome kako se učenici i studenti osjećaju u školi, na kojim časovima se osjećaju najbolje. Istraživanje Jasne Relje potvrđuje da se učenici mlađeg i starijeg osnovnoškolskog uzrasta osjećaju najbolje na časovima Fizičke kulture jer su tu najopušteniji. Učenici u predmetnoj nastavi najlošije se osjećaju na časovima Istorije i Fizike zbog straha od nastavnice, dok učenici razredne nastave imaju negativna osjećanja na časovima Prirode i društva zbog obimnosti nastavnog programa koji teško savladavaju. Iako se većina učenika izjasnila pozitivno o emocijama na nastavi Muzičke kulture, neznatan je broj i onih koji su se osjećali neugodno, a kao razlog su navodili nedostatak talenta za pjevanje (Relja, 2006). Grupni oblik nastave, učenje u grupama daje pozitivne rezultate za odnos studenata prema nastavnom predmetu, produbljuje njihova interesovanja za građu koja se obrađuje. Na taj način se udaljavamo od drugačijeg mišljenja o univerzitetskoj nastavi, kao što je: univerzitetska nastava treba da bude predavačka ili praćena diskusijama studenata (Bognar, 2006). Studenti grupnim radom imaju prostor za kreativno izražavanje, iznošenje ideja, razvijanje sposobnosti iz čega proizlaze i ugodne emocije. Mnoga istraživanja potvrđuju da ako se uči u prijatnoj atmosferi i pamtjenje je trajnije (Rudnjanski, 1969; Semorie, 1976). Nažalost, praksa pokazuje da su naši učenici i studenti često naučeni na reproduktivno usvajanje nastavnih

sadržaja koje se brzo zaboravlja. Umjesto da uče za cijeli život oni često uče za ocjenu jer nisu savladali tehnike učenja i ne znaju kako učiti. Naučiti kako učiti za mnoge učesnike vaspitno-obrazovnog procesa je jedan vid nepoznanice. Učenici i studenti imaju poteškoća u savladavanju nastavnog programa, teško odvajaju bitno od nebitnog. Nepoučeni o načinima učenja u porodici i školi, mladi se često „izgube” u masi sadržaja koje treba savladati (često reprodukovati činjenično), pri čemu često izostaje motivacija za učenje. Rezultati istraživanja Siniše Brlasa pokazuju da učenici imaju poteškoća u učenju i savladavanju nastavnog gradiva bilo da uče samostalno kod kuće ili u školi, a često uzroke neuspjeha pronalaze u vanjskim činiocima. Najčešće „okrivljuju” nastavnika, ali i navode uzroke lične prirode (Brlas, 2005). U savremenom društvu protok informacija je omogućen na više načina, te učenike i studente nije potrebno „zatrpavati”-gomilom podataka. Bolje ih je podučiti učenju, naučiti ih kako da uče kako bi se u budućem pedagoškom radu na svim nivoima obrazovanja izbjegle poteškoće u savladavanju nastavnog programa.

Namjera autora je da na osnovu sprovedenog istraživanja ponude odgovore na zadata pitanja: koje preferencije imaju studenti prema nastavnim predmetima na Studijskom programu učiteljskog studija, kakvo mjesto i ulogu zauzima nastavni predmet Vokalno-instrumentalna muzika, kao i da na osnovu dobijenih rezultata daju preporuke za budućnost i predlože smjernice za nova istraživanja u ovoj oblasti.

O Studijskom programu učiteljskog studija

Studijski program za razrednu nastavu, u daljem tekstu: Studijski program učiteljskog studija na banjalučkom Filozofskom fakultetu postoji od 1997. godine, sa permanentnim interesovanjem završenih srednjoškolaca za ovaj studij. „Studij je usklađen sa Bolonjskom deklaracijom. Isti je organizovan po modelu 4+1, odnosno prvi ciklus studija (*bachelor*) i drugi ciklus (*master*) studija” (Студијски програм учитељског студија I и II циклус студија, документација за лиценцирање, 2010, стр. 2)¹. Na osnovu uvida u Nastavni plan i programske sadržaje nastavnih predmeta na Studijskom programu učiteljskog studija Filozofskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci (I i II ciklus) evidentno je da su budući učitelji u mogućnosti da se u toku obrazovanja (detaljnije) upoznaju sa različitim naučnim, stručnim i umjetničkim disciplinama. Kroz mogućnost za međupredmetno horizontalno i vertikalno povezivanje nastavnih sadržaja podstaknuta je i redovna povezanost nastavnika zaduženih za izvođenje nastave na ovom studijskom programu, ali i povezanost obrazovnih sadržaja sa drugim obrazovnim oblastima i/ili nastavnim predmetima, čime se takođe može nesmetano nastojati u pro-

širivanju studentskih preferencija. Osposobljavanje studenata za samostalno i stručno obavljanje vaspitno-obrazovnog procesa u razrednoj nastavi je osnovni cilj prvog ciklusa studija, kao i mogućnost nadogradnje znanja i vještina na master i doktorskim studijama. Cilj master studija je sticanje visokih stručnih kompetencija za rad u razrednoj nastavi, kao i sticanje preduslova za usavršavanje na doktorskim studijama. Nakon završenog dodiplomskog studija razredne nastave studenti stiču zvanje *profesor razredne nastave* (240 ECTS), a nakon završenog drugog ciklusa studija stiču stručno zvanje *magistar (master) razredne nastave* (Службени гласник РС бр. 85/06 и 30/07). Nastavni plan prvog i drugog ciklusa razredne nastave čine jednosemestralni – obavezni i izborni predmeti. U zavisnosti od godine studija (I–V) student bira jedan ili dva predmeta od dva ili tri ponuđena (izborna predmeta). U toku I i II ciklusa studija student može da ostvari 300 bodova (ECTS kredita) i to: na dodiplomskom studiju u svakom semestru (I–VIII) po 30 bodova, što je u jednoj akademskoj godini 60 bodova, a u toku četvorogodišnjeg studija ukupno 240 bodova (ECTS kredita). Tokom jednogodišnjih master studija (IX i X semestar) student može da ostvari ukupno 60 bodova. Pred odbranu završnog rada student I ciklusa Studijskog programa učiteljskog studija treba da položi ukupno 50 ispita i realizuje studentsku praksu (50 časova u VIII semestru), dok je na II ciklusu studija planirano 12 ispita, što je ukupno 62 ispita (*bachelor & master*).

¹ Fokusirani na Studijski program učiteljskog studija Filozofskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci na kojem smo i proveli istraživanje (zbog obimnosti rada, iako odabrana tema to donekle zahtijeva), ne pristupamo analizi svih aktuelnih nastavnih planova i programa učiteljskih studija u Republici Srpskoj.

S obzirom na to da je fokus ovog istraživanja u neposrednoj vezi sa muzičkom oblasti, naglašavamo da su nastavni predmeti iz pomenute oblasti na osnovnom studiju (prema važećem Nastavnom planu i programu) *Vokalno-instrumentalna muzika*, *Muzička umjetnost* i *Metodika nastave muzičke kulture*, dok muzičkih predmeta na master studijama iz ove oblasti nema.

O nastavnom predmetu Vokalno-instrumentalna muzika

Nastavni predmet *Vokalno-instrumentalna muzika* predviđen je za izučavanje na Studijskom programu učiteljskog studija Filozofskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci u drugom semestru prve godine Osnovnih akademskih studija. Sedmični fond časova za ovaj predmet je: 1 čas predavanja i 4 časa vježbi (sa 6 bodova ili ECTS kredita). Odlika ovog predmeta je objedinjavanje sadržaja stručnih (muzičkih) predmeta osnovnog i srednjeg muzičkog obrazovanja (*Solfedžo*, *Teorija muzike*, *Muzički instrumenti*, *Muzički oblici*, *Harmonija*, *Istorija muzike*) s akcentom ka osposobljavanju studenata za sviranje na harmonskim instrumentima (harmonika, klavir, sintisajzer) i pjevanje (uz pratnju vlastitog sviranja). Sticajem okolnosti, na Studijskom programu učiteljskog studija Filozofskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci studenti nemaju mogućnosti za osposobljavanjem za sviranje na har-

monici (što bi bilo značajno kako za rad tokom studija tako i za kasniju nastavnu praksu). Pored grupnog rada, neophodan je individualni rad sa studentima u sticanju muzičkih kompetencija, potrebnih za praćenje nastave Muzičke umjetnosti (nastavnog predmeta predviđenog za izučavanje u trećem semestru Studijskog programa), Metodike nastave muzičke kulture (nastavni predmet koji se izučava u sedmom semestru), kao i za rad, po završetku studija, u nastavi Muzičke kulture u osnovnoj školi. Individualni rad potkrijepljen je konsultativnim razgovorima sa studentima putem kojih se rješava problematika vokalno-instrumentalnog izvođenja, pojedinačno za svakog studenta, ukazivanjem na pravilan način vježbanja (otklanjanje treme, nepravilna postavka tijela, ruku – šake, mehaničko sviranje – na primjer, samo praćenjem postavljenog prstoreda, nepotrebno pauziranje prilikom promjene akorada, aritmično sviranje i nepotrebne promjene u tempu). Studenti lako usvajaju teorijska znanja o pravilima vježbanja, pojedini uz pomoć asistenta (ili čak i samostalno) kreiraju prezentacije, podučavajući ostale studente kako da uče, tj. kako da kvalitetno vježbaju. Nakon takvih uputa, svi su svjesni da treba razdvajati vježbanje od sviranja. Međutim, vrlo je interesantno, posebno na prvim časovima *Vokalno-instrumentalne muzike*, da, skoro bez izuzetka, svaki student pristupa potpuno nepoznatom notnom tekstu kao da treba da ga koncertno izvede (sviraju sa obje ruke u zadatom tempu, pri čemu nastaje niz grešaka, potpuno zanemarujući sve

naučeno o načinima pravilnog vježbanja, kao najboljeg puta do lijepog sviranja). Pretpostavka je da se to dešava iz želje da se što brže nauči svirati ili da se možda „samo riješe obaveze“. Takve nepravilnosti neophodno je na vrijeme otklanjati. Praksa pokazuje da se navedeni problemi mogu riješiti strpljivim radom, svakodnevnim vježbanjem, kvalitetnom i otvorenom saradnjom između asistenta i studenta, kreativnom i opuštenom radnom atmosferom praćenom vedrim raspoloženjem. Važna odlika ovog nastavnog predmeta je česta provjera znanja, vještina i sposobnosti studenata, vrednovana čak i, po mogućnosti, na svakom času. Naravno, prilikom vrednovanja treba sagledati cjelokupan angažman studenta, polazeći od njegovih predispozicija.

Metodologija istraživanja

Kao što je već pomenuto, cilj ovog istraživanja je utvrditi preferencije studenata prema nastavnim predmetima na Studijskom programu učiteljskog studija, s akcentom na mjesto i ulogu nastavnog predmeta Vokalno-instrumentalna muzika.

Pretpostavka od koje se krenulo u ovom istraživanju glasi: Nastavni predmet Vokalno-instrumentalna muzika zauzima važno mjesto, tj. visoko je u hijerarhijskoj ljestvici preferencija studenata prema nastavnim predmetima na učiteljskom studiju uključujući parametre: *zanimljivost nastavnog predmeta, uživanje*

na nastavi, primjena stečenih znanja u praksi i lakoća savladavanja nastavnog programa (lako učim). Pedagoški značaj postavljene hipoteze evidentan je u tome što se pored njenog potvrđivanja ili odbacivanja otvara i niz novih istraživačkih pitanja i stvara mogućnost za donošenje kvalitetnih zaključaka.

Podaci su prikupljeni subtestom *Preferencije studenata prema nastavnim predmetima na učiteljskom studiju iz instrumenta Muzika i ja* čiji su autori Ozrenka Bjelobrk Babić i Tanja Stanković-Janković. Naziv i sadržaj pomenutog subtesta prilagođen je ovom istraživanju. Subtest sadrži nazive svih nastavnih predmeta na prvoj godini učiteljskog studija (prema Nastavnom planu i programu Studijskog programa učiteljskog studija Filozofskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci), kao i parametre: zanimljivost nastavnog predmeta, uživanje na nastavi, primjena stečenih znanja u praksi i lakoća savladavanja nastavnog programa (lako učim). Ispitanicima je ponuđena trostepena skala procjene (1 = ne, nikad, 3 = ponekad i 5 = da, uvijek) na kojoj, zaokruživanjem jednog broja, iskazuju stepen slaganja sa navedenim parametrima za svaki nastavni predmet.

Uzorak je činilo 90 studenata prve godine Studijskog programa učiteljskog studija Filozofskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci. Ispitanici su sa područja Banjaluke, Prijedora, Modriče, Prnjavora, Gradiške, Brčkog, Trebinja i Doboja. Sama priroda ovog studija uslovila je da smo u uzorku imali 85 ženskog i 5 ispitanika muškog pola (u

dobi od 18 do 20 godina). Iz tog razloga nije bilo opravdano statistički računati razlike u varijablama na osnovu pola ispitanika.

Nalazi i diskusija

U ovom radu analitički se bavimo rezultatima dobijenim ispitivanjem studenata o preferencijama prema nastavnim predmetima na prvoj godini Studijskog programa učiteljskog studija. Među jednosemestralnim predmetima osam je obaveznih (Istorija pedagogije, Srpski jezik, Opšta pedagogija, Matematika, Vokalno-instrumentalna muzika, Razvojna psihologija, Filozofija vaspitanja, Uvod u pedagogiju) i šest izbornih (Engleski jezik, Njemački jezik², Italijanski jezik, Istorija, Etika u obrazovanju i Ekologija). U svakom semestru student bira jedan od tri ponuđena predmeta.

Kada je riječ o parametru *zanimljivost nastavnog predmeta* (Tabela 1) studenti procjenjuju da im je najzanimljiviji Italijanski jezik, a potom nastavni program Vokalno-instrumentalne muzike. Razloge možemo pronaći u melodičnosti, odnosno „zvučnoj privlačnosti” Italijanskog jezika, kao i u aktuelnosti italijanske kulture i jezika na prostoru banjalučke regije koji su u posljednjoj deceniji na različite načine često promo-

visani među omladinom ovih prostora. Većina studenata prve godine Studijskog programa učiteljskog studija se po prvi put susreće sa vještinom sviranja na klaviru (sintisajzeru), što je moguće i jedan od glavnih razloga što studenti visoko vrednuju sadržaje predmeta Vokalno-instrumentalna muzika prema pomenutom parametru. Srpski jezik zauzima „zlatnu sredinu”, za kojim slijedi Engleski jezik, Filozofija vaspitanja, dok su nastavni programi Istorije pedagogije i Etike na „koncu” ljestvice rangiranih predmeta prema pomenutom parametru. Poređenje radi, istraživanje Marije Miščančuk (Miščančuk, 2010) pokazalo je da postoji dio studenata koji nisu motivisani za nastavu Engleskog jezika, a za razloge navode nezanimljive udžbenike i nezanimljive teme. Zbog toga Miščančuk predlaže aktuelnost programskih sadržaja i više uključivanje studenata u nastavni proces (ibidem, 2010). Rezultati našeg istraživanja potvrđuju da je Matematika studentima Studijskog programa učiteljskog studija Filozofskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci najmanje zanimljiva. Da li je to zbog težine nastavnih sadržaja ili načina usvajanja znanja i vještina koje se nastavlja iz osnovne i srednje škole trebalo bi detaljnije ispitivati. Jedno od provedenih istraživanja o nastavi matematike (Benček i Marenčić, 2006) potvrđuje da slične stavove imaju i osnovci. Istraživači konstatuju da učenike, iako iskazuju da cijene matematiku, na rad najviše motivise ocjena, a ne to što ih zanimaju sadržaji predmeta.

² Nijedan ispitanik – student prve godine Studijskog programa učiteljskog studija nije izabrao Njemački jezik (među ponuđenim izbornim predmetima u prvom semestru) i Ekologiju (među ponuđenim predmetima u drugom semestru). Iz tog razloga nismo bili u mogućnosti da se bavimo analizom rezultata za pomenute predmete, zbog čega su izostavljeni i u tabelarnim prikazima.

Tabela 1

Zanimljivost nastavnog predmeta

Varijabla	N Valid	M	Std. Error of Mean	Median	Mode	SD	Skewness	Kurtosis
Istorija pedagogije	90	2,62	0,13	3	3	1,27	0,17	-0,56
Srpski jezik	90	3,27	0,15	3	3	1,41	-0,19	-0,96
Opšta pedagogija	90	3,31	0,16	3	5	1,55	-0,28	-1,29
Matematika	90	1,87	0,14	1	1	1,31	1,24	0,35
Vokalno-instrum. muzika	90	3,98	0,13	5	5	1,28	-0,88	-0,26
Istorija (izborni)	38	3,47	0,29	5	5	1,77	-0,50	-1,56
Etika u obrazovanju (izborni)	64	2,25	0,16	3	1	1,31	0,57	-0,62
Razvojna psihologija	90	3,27	0,16	3	3	1,56	-0,24	-1,32
Filozofija vaspitanja	90	2,67	0,16	3	3	1,51	0,29	-1,18
Uvod u pedagogiju	90	3,67	0,14	3	5	1,37	-0,54	-0,76
Engleski jezik (izborni)	49	3,16	0,22	3	3	1,52	-0,14	-1,22
Italijanski jezik (izborni)	41	4,51	0,14	5	5	0,87	-1,24	-0,49

Ukoliko se bavimo analizom rezultata prema parametru *uživanje na nastavi* kristališe se činjenica da studenti malo uživaju na nastavi jer su polovinu predmeta vrednovali ispod prosjeka (aritmetička sredina je manja od 3,00). Da li je u pitanju opšta problematika nastave, možda tradicionalnog tipa, „dugih“ predavanja,

bez interakcije studenata ili je u pitanju studentska indolentnost moguće je jedino zaključivati daljim istraživanjima. Prema istraživanju Ladislava Bognara (Bognar, 2006) primjenom *suradničkog učenja* na nastavi Didaktike 85% studenata procjenjuje da na toj nastavi preovladava ugodna emocionalna klima, dok

15% studenata izjavljuje da ih obuzimaju neugodne emocije, a 12% izražavaju zabrinutost zbog problema koji ih očekuju u praksi. Vjerujemo da se navedeni način realizacije nastave primjenjivao i među studentima koje smo ispitivali, ali da im treba još kreativnija nastava na kojoj će sticati više samopouzdanja za buduću poziv, te se osjećati ugodnije.

Pri analizi i diskusiji rezultata prema parametru *uživanje na nastavi* (Tabela 2) evidentno je sljedeće: studenti prve

godine Studijskog programa učiteljskog studija najviše uživaju na nastavi Italijanskog jezika (M=4,17), zatim na nastavi Vokalno-instrumentalne muzike (M=3,73), dok najmanje uživaju na nastavi Matematike (M=1,84). Istraživanja potvrđuju (Benček i Marenić, 2006) da već u dobi osnovne škole većina učenika ima negativan stav prema matematici, te se izjašnjavaju da im je na nastavi uglavnom dosadno. Prema ovom parametru studenti su podjednako vrednovali Opštu

Tabela 2

Uživanje na nastavi

Varijabla	N	M	Std. Error of Mean	Median	Mode	SD	Skewness	Kurtosis
	Valid							
Istorija pedagogije	90	2,31	0,12	3	3	1,17	0,23	-0,65
Srpski jezik	90	2,98	0,16	3	3	1,48	0,02	-1,16
Opšta pedagogija	90	3,24	0,14	3	3	1,37	-0,16	-0,83
Matematika	90	1,84	0,14	1	1	1,31	1,28	0,46
Vokalno-instrum. muzika	90	3,73	0,14	3	5	1,36	-0,61	-0,69
Istorija (izborni)	38	3,37	0,29	4	5	1,79	-0,38	-1,68
Etika u obrazovanju (izborni)	63	2,49	0,17	3	3	1,39	0,39	-0,85
Razvojna psihologija	90	2,73	0,14	3	3	1,35	0,16	-0,77
Filozofija vaspitanja	90	2,75	0,15	3	3	1,43	0,18	-1,01
Uvod u pedagogiju	90	3,58	0,14	3	3	1,35	-0,42	-0,77
Engleski jezik (izborni)	49	3,24	0,22	3	3	1,56	-0,22	-1,31
Italijanski jezik (izborni)	41	4,17	0,17	5	5	1,09	-0,84	-0,37

pedagogiju i Engleski jezik (M=3,24). Donekle je neočekivano da su dali izvjesne razlike u preferencijama prema predmetima iz oblasti Pedagogije, Uvod u pedagogiju (M=3,58) i Istorija pedagogije (M=2,31). U hijerarhijskoj ljestvici preferencija studenata prema nastavnim predmetima Srpski jezik i prema ovom parametru zauzima „zlatnu sredinu” iza kojeg slijedi Filozofija vaspitanja. S obzirom na to da je rad sa učenicima mlađeg školskog uzrasta budući poziv studenata Studijskog programa učiteljskog studija, za očekivati je bilo da se studenti bolje osjećaju na predmetu Razvojna psihologija i da su više zainteresovani za sadržaje ovog predmeta. Moguće je da ugodnu radnu atmosferu na nastavi stvara sam nastavnik, način njegovog rada, sadržaj pojedinih predmeta, ali i da je presudna sklonost studenata prema određenom predmetu. Što su stariji učenici i studenti su manje zadovoljni školovanjem i školskim učenjem, te škola i fakultet kod njih izaziva više averziju nego što je izazovna (Станковић-Јанковић, Ђурђевић и Сузић, 2011). Nezadovoljni i sa osjećanjem averzije više nego izazova prema školovanju i školskom učenju učenici i studenti sve manje mogu uživati na nastavi što implicira da je potrebno kreirati i primijeniti u nastavi određene modele i strategije kako bi se stanje promijenilo više u korist pozitivnih emocija.

U sagledavanju rezultata prema parametru *primjena stečenih znanja u praksi* (Tabela 3) prvo što treba konstatovati jeste da najveći broj ispitanika smatra da će znanje iz oblasti jezika (Srpski je-

zik, Italijanski i Engleski jezik) stečeno na studijama više primjenjivati u praksi nego znanje iz drugih predmeta. Iako nije u pozadini, predmet Vokalno-instrumentalna muzika, u odnosu na rezultate iz prethodna dva parametra, prema procjeni studenata po ovom parametru ne zauzima zavidno mjesto. Nije iznenađujuće ovakvo vrednovanje ukoliko uzimamo u obzir studentska razmišljanja o problemima opremljenosti učionica nastavnim sredstvima za realizaciju sadržaja nastave Muzičke kulture što ukazuje više istraživača (Svalina 2015; Šulentić Begić 2006; Šulentić Begić i Živković 2013; Vučinić 2007). Potrebno je djelovati na promjenu stavova studenata koji imaju unaprijed negativno opredjeljenje ili razmišljanja, te smatraju da će rijetko svirati u praksi. Razlozi se mogu pronaći i u svjesnosti studenata o tome da sviranje zahtijeva kontinuirani rad, intenzivno vježbanje, a da za takve aktivnosti neće biti dovoljno motivisani ili da neće imati uslove za pripremanje ili realizaciju dijela časa Muzičke kulture koji uključuje reprodukciju muzike, prvenstveno sviranje. Kad je u pitanju grupa pedagoških predmeta studenti procjenjuju da će najmanje primjenjivati stečena znanja iz Istorije pedagogije (M=2,55), zatim iz Opšte pedagogije (M=3,40), dok sadržaje Uvoda u pedagogiju smatraju (M=3,56) više primjenjivim u praksi, analogno primjeni znanja iz Razvojne psihologije što opravdava njihov budući poziv, kompetencije koje treba da steknu po završetku studija. Poređenja radi, istraživanje provedeno sa studen-

Tabela 3

Primjena stečenih znanja u praksi

Varijabla	N Valid	M	Std. Error of Mean	Median	Mode	SD	Skewness	Kurtosis
Istorija pedagogije	90	2,55	0,12	3	3	1,19	0,11	-0,40
Srpski jezik	90	4,18	0,13	5	5	1,19	-1,16	0,36
Opšta pedagogija	90	3,40	0,15	3	3	1,44	-0,32	-1,02
Matematika	90	2,51	0,16	3	1	1,48	0,43	-1,05
Vokalno-instrum. muzika	90	3,51	0,15	3	5	1,45	-0,44	-1,00
Istorija (izborni)	38	3,37	0,27	3	5	1,67	-0,37	-1,468
Etika u obrazovanju (izborni)	64	2,80	0,19	3	3	1,50	0,18	-1,19
Razvojna psihologija	90	3,56	0,15	3	5	1,44	-0,47	-0,94
Filozofija vaspitanja	90	2,80	0,16	3	3	1,50	0,16	-1,19
Uvod u pedagogiju	90	3,56	0,14	3	3	1,34	-0,39	-0,77
Engleski jezik (izborni)	49	3,45	0,21	3	3	1,49	-0,39	-1,07
Italijanski jezik (izborni)	41	3,83	0,22	5	5	1,41	-0,80	-0,55

tima Psihologije, Socijalne pedagogije i Socijalnog rada ukazuje na zadovoljstvo studenata teorijskim znanjima utemeljenim na fakultetu, dok su manje zadovoljni stečenim vještinama i količinom praktične nastave što bi im više značilo u budućem radu (Ricijaš, Huljić i Branica, 2007). Studenti prve godine Studijskog programa učiteljskog studija procjenjuju da će znanja iz matematike najmanje primjenjivati u praksi (M=2,51). To ne mo-

žemo smatrati opravdanim s obzirom na značaj ovog predmeta u razrednoj nastavi, kao i u cjelokupnom vaspitno-obrazovnom procesu. Istraživanja (Benček i Marenić, 2006) potvrđuju da se učenici i studenti sve više oslanjaju na mogućnost rješavanja matematičkih zadataka primjenom savremene tehnologije, te osjećaju otpor kad se „pješke” računa i to smatraju besmislenim i „gubljenjem vremena”. Bilo bi značajno ispitati kako

među novim generacijama učenika i učitelja s „mišom” u ruci djelovati na stavove o matematici.

Pregledom aritmetičkih sredina u Tabeli 4 *lakoća savladavanja nastavnog programa* evidentno je da studenti najteže usvajaju gradivo iz Matematike (M=1,89), zatim iz Razvojne psihologije (M=2,75), Istorije pedagogije (M=2,89), Filozofije vaspitanja (M=3,09), Etike (M=3,13) i Opšte pedagogije (M=3,27). Istraživanja pokazuju da mnogi srednjoškolci traže dodatnu pomoć u savladava-

nju sadržaja iz prirodnih nauka, najčešće iz matematike, zatim iz hemije i fizike, ali i iz oblasti stranih jezika (Biondić-Ivković, Brlas, Matošević, Pofuk i Štetić, 2004). Neizbježne su izvjesne promjene i strategije koje će ukloniti potpuno pogrešno tradicionalno shvatanje matematike kao *bauk* nauke. Bojan Kovačić i Kristina Matijević nakon provedenog istraživanja, potvrđuju da studenti matematiku uče napamet (*šablonski*), te predlažu da se u nastavnim programima matematike u srednjim školama i na ispiti-

Tabela 4

Lakoća savladavanja nastavnog programa (lako učim)

Varijabla	N Valid	M	Std. Error of Mean	Median	Mode	SD	Skewness	Kurtosis
Istorija pedagogije	90	2,89	0,14	3	3	1,31	0,06	-0,65
Srpski jezik	90	3,91	0,13	4	5	1,17	-0,52	-0,65
Opšta pedagogija	90	3,27	0,13	3	3	1,28	-0,12	-0,55
Matematika	90	1,89	0,14	1	1	1,31	1,19	0,25
Vokalno-instrum. muzika	90	3,73	0,13	3	3	1,25	-0,46	-0,63
Istorija (izborni)	38	3,79	0,26	5	5	1,58	-0,85	-0,84
Etika u obrazovanju (izborni)	63	3,13	0,18	3	3	1,43	-0,09	-1,00
Razvojna psihologija	90	2,75	0,14	3	3	1,33	0,14	-0,73
Filozofija vaspitanja	90	3,09	0,15	3	3	1,47	-0,07	-1,11
Uvod u pedagogiju	90	3,69	0,13	3	3	1,24	-0,39	-0,64
Engleski jezik (izborni)	49	3,33	0,20	3	3	1,43	-0,25	-0,98
Italijanski jezik (izborni)	41	4,61	0,12	5	5	0,80	-1,60	0,58

ma državne mature stavi jači naglasak na razumijevanje osnovnih matematičkih pojmova (Kovačić i Matijević, 2013). Nešto lakše usvajaju znanja iz Engleskog jezika, Uvoda u pedagogiju i Vokalno-instrumentalne muzike (M=3,73). Procjenjuju da lako uče nastavne sadržaje iz Italijanskog (M=4,61), Srpskog jezika (M=3,91) i Istorije (izborni predmet). Otežano usvajanje sadržaja iz predmeta Vokalno-instrumentalna muzika nije iznenađujuće na prvoj godini Studijskog programa učiteljskog studija, posebno ukoliko se osvrnemo na muzičke sposobnosti studenata (koje su uglavnom prosječne) i nivo znanja sa kojim upisuju studij. Mnogi istraživači su ukazivali na problematiku muzičkog obrazovanja budućih učitelja, kako prije upisa na studij, tako i tokom studija (Бјелобрк Бабић и Сарајлић, 2012; Šenk i Ercegovic-Jagnjić 2004; Шкиљевић, 2012; Терзић и Судзиловски 2006). Navedenim primjerima učenja napamet pridružujemo i rezultate istraživanja iz osnova muzičke pismenosti koje je obavljeno na Odsjeku za vaspitače Učiteljskog fakulteta u Užicu. I ovo istraživanje donosi zaključke da studenti mehanički uče, bez logičnog povezivanja, pjesme pokušavaju da sviraju pamteći prstored ili se koriste i šiframa (Терзић и Судзиловски, 2008). Rješenje ove situacije moglo bi biti u ozbiljnoj reformi školstva po svim segmentima. Prvenstveno bi trebalo, pored motivisanja roditelja da se više bave djecom i brigom o njihovom učenju kroz igu, intenzivirati rad u predškolskim ustanovama jer, kako Suzić navo-

di (Сузић, 2010) da li će osoba postići akademski uspjeh i razviti svoje kompetencije zavisi od *ranog starta* (ranog predškolskog učenja) gdje se upravo kvalitetno djeca uvode u učenje, savladavaju tehnike učenja, uči učenje. Nadati se da će budući učitelji osposobljavati djecu da lako uče i da zavole učenje. Koliko će to biti izvodljivo kad studenti i sami teško savladavaju određene sadržaje (naučeni na tradicionalno reprodukciju znanja koje se od njih, kako praksa potvrđuje, tokom školovanja najviše tražilo), trebalo bi istraživati kako bismo dobili određeni putokaz za uspjeh mladih generacija.

Ukoliko na osnovu utvrđenih parametara posmatramo dobijene rezultate za nastavni predmet Vokalno-instrumentalna muzika evidentno je da je stav većine studenata da im je Vokalno-instrumentalna muzika zanimljiva, da više uživaju na nastavi nego što vide primjenu stečenih znanja u praksi. Aritmetička sredina po svim parametrima iznosi više od 3,50 (Tabela 5), što je optimistično (ukoliko sagledamo rezultate za nastavne predmete koje su studenti nisko vrednovali prema većini parametara), ali ne u potpunosti i zadovoljavajuće. Osvrćući se na parametar *lakoća savladavanja nastavnog programa* studenti iskazuju da sadržaje Vokalno-instrumentalne muzike teže uče. Gibs (Gibs, vidi kod: Stephens, 1989) navodi da studenti nemaju izgrađenu vještinu učenja. Iako biraju načine učenja, to neki čine neuspješno, dok Džensen (Jensen, vidi kod: Brookfield, 1986) smatra da je studente potreb-

Tabela 5

Nastavni predmet: Vokalno-instrumentalna muzika

Varijabla	N Valid	M	Std. Error of Mean	Median	Mode	SD	Skewness	Kurtosis
Zanimljivost nastavnog predmeta	90	3,98	0,13	5	5	1,28	-0,88	-0,26
Uživanje na nastavi	90	3,73	0,14	3	5	1,36	-0,61	-0,69
Primjena stečenih znanja u praksi	90	3,51	0,15	3	5	1,45	-0,44	-1,00
Lakoća savladavanja nastavnog programa	90	3,73	0,13	3	3	1,25	-0,46	-0,63

no ohrabriti na participaciju što dovodi u vezu sa dobrom emocionalnom klimom i efikasnom nastavom. Polazeći od pomenutih istraživačkih nalaza ovih naučnika, ali i od našeg pedagoškog iskustva, proističe da je studente potrebno prvenstveno motivisati, osloboditi za uključivanje u nastavni proces, uputiti kako da vježbaju. S obzirom na to da su im konsultacije tokom semestra veoma dostupne (individualni rad sa studentom), korijeni težine usvajanja nastavnog sadržaja se mogu pronaći u nedovoljnom predznanju studenata, strahu od kvaliteta muzičkog izvođenja, stidljivom pjevanju, nedovoljnoj angažovanosti i muzičkim predispozicijama. U jednom istraživanju o tremi budućih učitelja prilikom sviranja i pjevanja potvrđene su četiri hipoteze: na nastavi sviranja trema utiče na kvalitet muzičkog izvođenja studenata; nedovoljno vježbanje je negativni pre-

diktor treme dok je nastavnik, koji je, prema procjeni studenata, korektno ocjenjivao, pozitivan prediktor treme, kao i aktivno sviranje prije studija (Ercegovac-Jagnjić i Nikolić, 2010). Baveći se i interesovanjima i osjećanjima studenata, vokalno-instrumentalnim osposobljavanjem, te njihovom procjenom primjene stečenog znanja u praksi možemo sagledati i rezultate iz prethodnog sistema muzičkog obrazovanja učitelja. Emeš Terzić navodi da je 90% učenika nekadašnjih petogodišnjih učiteljskih škola dobro sviralo, a na višim školama 70% studenata je imalo iste rezultate (Терзић, 2003). Kako današnja nastavna praksa pokazuje, obrazovnom sistemu bar kad je u pitanju muzičko obrazovanje učitelja, potrebne su određene izmjene koje bi doprinijele da se poboljša nastava muzike, kako na fakultetima tako i u osnovnim školama. Mišljenja smo da bi u ta-

kvim prilikama studenti više vrednovali primjenu znanja i vještina iz Vokalno-instrumentalne muzike i vidjeli još višu potrebu i značaj muzičkog obrazovanja usljed boljih materijalnih uslova za realizaciju nastave Muzičke kulture.

Rezimirajući rezultate ovog istraživanja, konstatujemo da je potvrđena hipoteza da Vokalno-instrumentalna muzika ima visoko mjesto u hijerarhijskoj ljestvici preferencija studenata prema nastavnim predmetima na učiteljskom studiju uključujući parametre: *zanimljivost nastavnog predmeta, uživanje na nastavi, primjena stečenih znanja u praksi i lakoća savladavanja nastavnog programa*. Budući učitelji imaju izgrađene pozitivne stavove o važnosti nastavnog predmeta Vokalno-instrumentalna muzika, iako ga visoko vrednuju teže usvajaju sadržaje i manje vide primjenu stečenih znanja u praksi u odnosu na ostale predmete.

Zaključni osvrt

Kroz četiri analizirana parametra (*zanimljivost nastavnog predmeta, uživanje na nastavi, primjena stečenih znanja u praksi i lakoća savladavanja nastavnog programa – lako učim*) evidentno je da se uvidom u dobijene rezultate „raslojavaju“ grupe predmeta, kao i da je uočljiv i izvjestan međuodnos pojedinih parametara. Prema navedenim parametrima studenti iskazuju manje preferencije za nastavne predmete – Matematika, Istorija pedagogije, Etika u obrazovanju i Fi-

lozofija vaspitanja, dok većina studenata visokom ocjenom vrednuje Italijanski jezik i to po svim navedenim parametrima, osim u parametru *primjena stečenih znanja u praksi*, gdje prioritet daju Srpskom jeziku. Na osnovu stavova studenata, uočljivo je da se nastavni predmet Vokalno-instrumentalna muzika prema svim parametrima nalazi u prvoj polovini ljestvice od 12 predmeta navedenih u istraživanju. Prema parametrima *zanimljivost nastavnog predmeta i uživanje na nastavi* zaključujemo da su studenti ovaj predmet visoko vrednovali i svrstali ga iza Italijanskog jezika koji je na samom vrhu ljestvice. Uočljivo je, takođe, da su studenti srednjom vrijednošću procijenili Engleski jezik, a da su tri predmeta iz oblasti pedagogije svrstavali u tri različite grupe: najmanje preferencije iskazali su prema Istoriji pedagogije, zatim Opštoj pedagogiji, a najviše preferiraju Uvod u pedagogiju. Da li je sve navedeno rezultat umijeća vođenja studenata kroz nastavu ili su ovakvi stavovi studenata izvedeni na osnovu nekih drugih činjenica, moguće je dodatno istražiti.

Identifikovane preferencije studenata prema nastavnim predmetima na učiteljskom studiju potvrđuju polaznu hipotezu i omogućuju opšti zaključak da studenti učiteljskog studija malo uživaju na nastavi, da će znanja iz oblasti jezika najviše primjenjivati u praksi, da su im najmanje zanimljivi teorijski nastavni predmeti i predmet Matematika čije sadržaje i najteže usvajaju. Stoga, dobijeni rezultati ukazuju na neophod-

nost provođenja određenih strategija u organizaciji i realizaciji nastavnog procesa na učiteljskom studiju, kao i kroz cijelu obrazovnu vertikalnu, prvenstveno primjenom kreativne nastave kako bi se u budućnosti dobili bolji rezultati prema svim navedenim parametrima našeg istraživanja. Poboljšanjem kvaliteta univerzitetske nastave, budućim učiteljima obezbijedili bi se bolji uslovi za razvijanje kompetencija koje će im omogućiti efikasniji rad u školama. Naime, modernizacija opreme – nastavnih sredstava, korišćenje savremenih nastavnih metoda i oblika rada, redukcija programa pojedinih nastavnih predmeta u cilju rasterećenja studenata od suvišnih sadržaja, potreba za kvalitetnim i savremenim udžbenicima, ranije uključivanje studenata u stručnu/pedagošku praksu (na početku treće godine), kao i organizacija stručnih i naučnih ekskurzija dodatno bi doprinijele „jačanju“ preferencija studenata ka određenim predmetima na Studijskom programu učiteljskog studija.

Na osnovu ovog istraživanja moguće je pokrenuti i niz novih tema za neka naredna istraživanja: šta je potrebno mijenjati u postojećem Nastavnom planu i programu Studijskog programa učiteljskog studija u Republici Srpskoj, kako sadržaje matematike učiniti pristupačnijim studenatima ovog studija, šta učiniti u cilju povećanja efikasnosti na nastavi muzike i revalorizacije preferencija budućih učitelja u korist ove umjetnosti, kao i još drugih tema od značaja za identifikaciju studentskih preferencija.

Literatura

- Benček, A. i Marenić, M. (2006). Motivacija učenika osnovne škole u nastavi matematike. *Metodički obzori*, br.1, 104–117.
- Biondić-Ivković, P., Brlas, S., Matošević, Lj. Pofuk, Lj. i Štetić, I. (2004). Zadovoljstvo učenika, roditelja i nastavnika školom u svjetlu rastećenja učenika i nastavnog procesa u srednjoj školi. *Život i škola br. 12* (2/2004), 55–64.
- Бјелобрк Бабић, О. и Сарајлић, Д. (2012). Самопроцјена студената учитељског студија о исходима учења у оквиру наставног предмета Вокално-инструментална музика. Зборник радова са научног скупа *Настава и учење, циљеви, стандарди, исходи* (стр. 637–652). Ужице: Универзитет у Крагујевцу, Учитељски факултет у Ужицу.
- Bognar, L. (2006). Suradničko učenje u sveučilišnoj nastavi. *Život i škola br. 15-16* (1-2), 7–16.
- Brlas, S. (2005). Poteškoće u učenju i savladavanju nastavnog gradiva. *Život i škola br. 14*, 61–68.
- Brookfield, S. (1986). *Understanding and Facilitating Adult Learning*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- Ђорђевић, Ј. (1981). *Савремена настава*. Београд: Научна књига.
- Ђорђевић, Б. и Ђорђевић, Ј. (1988). *Ученици о својствима наставника*. Београд: Просвета.

- Ercegovac-Jagnjić, G. i Nikolić, L. (2010). Trema studenata prilikom sviranja i pjevanja. Monografija umjetničko-znanstvenih skupova *Glas i glazbeni instrument u odgoju i obrazovanju* (str. 90–102). Zagreb: Učiteljski fakultet sveučilišta u Zagrebu i Europski centar za napredna istraživanja.
- Hulleman, C. S., Durik, A. M., Schweigert, S. A. and Harackiewicz, J. M. (2008). Task Values, Achievement Goals and Interest: An Integrative Analysis. *Journal od Educational Psychology*, 2, 398–416.
- Kovačić, B. i Matijević, K. (2013). O ishodu inicijalne provjere znanja srednjoškolske matematike na stručnom studiju elektrotehnike Tehničkog sveučilišta u Zagrebu. *Poučak*, Vol. 14, No. 56, 40–48.
- Lewin, K. (1935). *A dynamic Theory of Personality*. New York: Mc Grow-Hill.
- Lippitt, R. and White, R. (1958). *An experimental study of leadership and group life*. In E.
- Maccoby, T. Newcomb and E. Hartley *Reading in social psychology*, New York.
- Miščančuk, M. (2010). Motivacija studenata za učenje engleskog jezika. *Zbornik radova Međimurskog veleučilišta u Čakovcu*, br. 2 (str. 57–62). Čakovec: Međimursko veleučilište.
- Наставни план и програм – Студијски програм учитељског студија I и II циклус студија, документација за лиценцирање* (2010). Универзитет у Бањој Луци: Филозофски факултет.
- Relja, J. (2005). Obrazovanje učitelja u okviru nacionalnog kurikuluma i europskih integracijskih procesa. *Napredak*, 146 (4), 431–439.
- Relja, J. (2006). Kako se učenici osjećaju u školi. *Život i škola*, br. 15-16 (1-2), 87–96.
- Ricijaš, N. Huljić, A. i Branica, V. (2007). Zadovoljstvo studijem i samoprocjena kompetentnosti studenata nekih pomagačkih profesija. *Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja*, Vol. 42, No. 2, 51–68.
- Rudnjanski, J. (1969). *Kako treba učiti*. Sarajevo: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Semorie, A. M. (1976). *I vi možete imati super pamćenje*. Beograd: Izdanje autora.
- Станковић-Јанковић, Т. (2012). *Учење учења и емоције у настави*. Бања Лука: Арт-принт.
- Станковић-Јанковић, Т., Ђурђевић, С. и Сузић, Н. (2011). Позитивна и негативна осјећања у односу на саморегулаторну ефикасност средњошколаца и студената. *Педагошка стварност бр. 1-2*, 141–158.
- Stephens, M. (1989). Teaching Methods for Adults, in: Titmus, C. (ed.), *Lifelong Education for Adults, An International Handbook*. Oxford: Pergamon Press.
- Службени гласник РС бр. 85/06 и 30/07.*

- Сузић, Н. (2003). *Особине наставника и однос ученика према настави*. Бања Лука: Teacher Training Centre.
- Сузић, Н. (2010). Академска будућност зависи од раног старта. *Нова школа, бр. VII*, 160–175.
- Svalina, V. (2015). *Kurikulum nastave glazbene kulture i kompetencije učitelja za poučavanje glazbe*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti.
- Šenk, L. i Ercegovac-Jagnjić. G. (2004). Poteškoće u nastavi sviranja na učiteljskom studiju. *Život i škola br. 12*, 116–124.
- Шкиљевић, Љ. (2012). Развој и јачање компетенција у сфери музичког образовања. *Нова школа, бр. IX/X*. Преузето 27.07.2015, са сајта www.pfb.unssa.rs.ba
- Šulentić Begić, J. (2006). Primjena otvorenog modela nastave glazbe. *Život i škola br. 15-16 (1-2)*, 97–104.
- Šulentić Begić J., i Živković, K. (2013). Ocjenjivanje učenika mlade školske dobi u nastavi glazbene kulture. *Tonovi (0352-9711)*, 53–63.
- Терзић, Е. (2003). Музичко образовање учитеља. Зборник са научног скупа *Образовање и усавршавање учитеља* (стр. 435–451). Ужице: Универзитет у Крагујевцу, Учитељски факултет у Ужицу.
- Терзић, Е. и Судзиловски, Д. (2008). Праћење резултата студената из основа музичке писмености (одсек за васпитаче). *Зборник радова бр. 9* (стр. 69–77). Ужице: Универзитет у Крагујевцу, Учитељски факултет у Ужицу.
- Терзић, Е. и Судзиловски, Д. (2006). Могућност оспособљавања будућих учитеља за наставу музичке културе кроз вокално-инструменталну наставу. *Зборник радова бр. 7* (стр. 151–160). Ужице: Универзитет у Крагујевцу, Учитељски факултет у Ужицу.
- Vučinić, V. (2007). Problemi pripreme nastavnika za nastavu muzičke kulture. *Zbornik radova Tehnologija, informatika, obrazovanje br. 4* (str. 245–254). Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.
- Vujaklija, M. (1986). *Leksikon stranih reči i izraza*. Beograd: Prosveta.

**Ozrenka Bjelobrk Babić
Miomira Đurđanović**

**TEACHING SUBJECT
VOCAL-INSTRUMENTAL
MUSIC AMONG
PREFERENCES OF
STUDENTS TOWARD
TEACHING**

Abstract

The aim of this research is to determine students' preferences regarding teaching subjects at Teacher education studies, with emphasis on the position

and the role of the subject 'Vocal-instrumental music'. The sample is 90 first-year students of the Teacher education studies, Faculty of Philosophy, University of Banja Luka. The hypothesis that the subject 'Vocal-instrumental music' has an important position was confirmed, that is, it has a high position in the hierarchical scale of students' preferences towards teaching subjects at Teacher education studies, including the following parameters: whether the teaching subject is interesting, enjoyment in class, application of acquired knowledge in practice and the easiness of mastering curriculum. The research showed that most of the students said that they enjoyed 'Vocal-instrumental music' classes and that the curriculum for that subject was more interesting than those for other subjects (except for Italian language), but also that it was more difficult for them to master the lessons and believe

that the acquired knowledge is less applicable in practice compared to other subjects.

The research results confirm that it is necessary to move the classes of Musical education in both primary and secondary school from the position of 'secondary' subject, and that students who enrol the Teacher education studies should have better previous knowledge in music. The authors point to the necessity of increasing the number of music classes at this Study programme considering the specificity of teaching subjects through which future teachers acquire musical education, the realisation of the aforementioned teaching subjects continuously, as well as providing conditions for improving the necessary equipment in classrooms.

Key words: *Vocal-instrumental music, preferences, teaching subjects, Teacher education studies.*